

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

چکیده نامه همایش خدمات کتابخانه‌ای و افراد با آسیب بینایی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همایش خدمات کتابخانه‌ای و افراد با آسیب بینایی

نویسنده:

جمعی از نویسندگان

ناشر چاپی:

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	همایش خدمات کتابخانه ای و افراد با آسیب بینایی
۶	مشخصات کتاب
۷	اشاره
۹	فهرست
۱۱	پیشگفتار دبیر علمی همایش
۱۵	چکیده مقاله ها
۱۵	اشاره
۱۶	چکیده مقاله اول
۱۸	چکیده مقاله دوم
۱۹	چکیده مقاله سوم
۲۰	چکیده مقاله چهارم
۲۲	چکیده مقاله پنجم
۲۴	چکیده مقاله ششم
۲۵	چکیده پوسترها
۲۵	اشاره
۲۶	چکیده پوستر اول
۲۷	چکیده پوستر دوم
۲۸	چکیده پوستر سوم
۲۹	چکیده پوستر چهارم
۳۱	چکیده پوستر پنجم
۳۲	چکیده پوستر ششم
۳۷	درباره مرکز

همایش خدمات کتابخانه ای و افراد با آسیب بینایی

مشخصات کتاب

سرشناسه: همایش خدمات کتابخانه ای و افراد با آسیب بینایی (1390 : تهران)

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه مقاله های همایش خدمات کتابخانه ای و افراد با آسیب بینایی [کتاب] / به کوشش احمد به پڑوه، فریبرز درودی؛ [نهادهای برگزارکننده] سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران... [و دیگران].

وضعیت ویراست: ویراست 2.

مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، 1395.

مشخصات ظاهری: 169 ص. مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (رنگی).

فروست: همایش های کتابداری.

شابک: 110000 ریال: 9-437-446-964-978

وضعیت فهرست نویسی: فاپا

یادداشت: ص. ع. به انگلیسی: Ahmad Beh-Pajoo, Fariboorz Doroodi. The collection of articles of The Congress : on Library Services and Individuals with Visual Impairment.

یادداشت: [نهادهای برگزارکننده] سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، نهاد کتابخانه های عمومی کشور، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، موسسه خیریه عصای سفید.

یادداشت: چاپ قبلی: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، 1393 (153ص.).

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: کتابخانه ها و کم بینایان -- کنگره ها

موضوع: Libraries and people with visual disabilities-- Congresses:

شناسه افزوده: به پڑوه، احمد، 1327 -، گردآورنده

شناسه افزوده: درودی، فریبرز، 1346 -، گردآورنده

شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

رده بندی کنگره: Z711/92/ک8 8 هـ 1395

رده بندی دیویی: 027/663

شماره کتابشناسی ملی: 4209830

چکیده نامه همایش

خدمات کتابخانه ای و افراد با آسیب بینایی

خیراندیش دیجیتال: انجمن مددکاری امام زمان (عج) اصفهان

ویراستار کتاب: خانم زرگس قمی

ص: 1

اشاره

چکیده نامه همایش

خدمات کتابخانه ای و افراد با آسیب بینایی

برگزارکنندگان:

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

نهاد کتابخانه های عمومی کشور

موسسه عصای سفید

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

تهران

سالن همایش های سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران 10/12/1390

ص: 2

پیشگفتار دبیر علمی همایش 51

عنوان مقاله ها

مقاله اول: معرفی و بررسی کتاب خوانهای الکترونیکی قابل حمل ویژه نابینایان و افراد با آسیب بینایی 101

مقاله دوم: ارائه چند راه کار عملیاتی برای افزایش سطح دسترسی افراد با آسیب بینایی و کم بینایان به اطلاعات 12

مقاله سوم: بررسی میزان سواد اطلاعاتی افراد با آسیب بینایی بر اساس استاندارد ACRL در کتابخانه افراد با آسیب بینایی شهر کرمان 13

مقاله چهارم: اهمیت طراحی معماری در کتابخانه های افراد با آسیب بینایی 14

مقاله پنجم: ارتقای سواد اطلاعاتی در افراد با آسیب بینایی 16

مقاله ششم: روش های نوین ارائه خدمات کتابخانه های و اطالعرسانی به افراد با آسیب بینایی 18

عنوان پوسترها

پوستر اول: بررسی منابع و خدمات کتابخانه های عمومی شهر اصفهان از دیدگاه افراد با آسیب بینایی 20

ص: 3

- پوستر دوم: نقش و جایگاه کتابخانه‌های عمومی در ارتقای سواد اطلاعاتی افراد با آسیب بینایی | 21
- پوستر سوم: بررسی وضعیت منابع و خدمات کتابخانه های عمومی شهر شیراز به افراد با آسیب بینایی | 22
- پوستر چهارم: اهمیت فناوریها در خدمات کتابخانه های امروز برای افراد با آسیب بینایی | 23
- پوستر پنجم: بررسی و معرفی تجهیزات کتابخانه ای مورد نیاز افراد با آسیب بینایی | 25
- پوستر ششم: مرجع مجازی کتابخانه ملی نویدی تازه برای افراد با آسیب بینایی: ارائه الگوی مناسب | 26

پیشگفتار دبیر علمی همایش

با شکر و سپاس بیمنتها و حمد و ثنای بیپایان به درگاه حضرت حق که انسان را به زیباترین صورت آفریده است و با سالم و درود به محضر پیامبر اسالم حضرت محمد مصطفی (ص) و ائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین و تقدیم بهترین سلامها و درودها به ارواح طیبه شهدای انقلاب اسلامی و روح پر فتوح امام خمینی (ره) و نیز با تقدیم گرمترین سلام ها و درودها به یکایک افراد با آسیب بینایی، اعضای هیات علمی و اجرایی همایش، نویسندگان، پژوهشگران و شرکت کنندگان محترم.

در چشم انداز کنونی، در حوزه روانشناسی و آموزش افراد با آسیب بینایی، وقایع فراوانی رخ داده، پژوهش های بیشماری صورت گرفته، اندیشه های نوینی متبلور گشته، روشهای آموزشی، درمانی و توانبخشی جدیدی ارائه گردیده و افق های روشن تری آشکار شده است. تمامی این شناختها، تحولات و پیشرفت های روزافزون، به ما کمک میکند تا به کمیت و کیفیت زندگی افراد با آسیب بینایی غنای بیشتری ببخشیم و به آنان، نگاه انسان دوستانه تر، مثبت تر و ژرفتری داشته باشیم.

گفتنی است که در طول تاریخ، پدیده نابینایی همواره وجود داشته و از نظرهای گوناگون نگرینسته شده است. بدون تردید در هزاره سوم میلادی شهروندان با آسیب بینایی، مانند دیگر شهروندان ایران اسلامی حق دارند از محصولات فرهنگی و خدمات کتابخانه ای مناسب، به ویژه از خدمات

کتابخانه های عمومی بهرهمند شوند تا به بالاترین میزان رشد همه جانبه نایل گردند. از این رو، همایش خدمات کتابخانه ای و افراد با آسیب بینایی به منظور بررسی راهکارها و راهبردهای اجرایی، بهینه سازی و دستیابی به خدمات کتابخانه های عمومی برای شهروندان با آسیب بینایی و شناسایی موانع و مشکلات آنان در تاریخ 10/12/1390 برگزار می شود.

همچنین هدف از برگزاری همایش مذکور رشد و توسعه فرهنگ کتابخوانی در میان همه شهروندان به ویژه افراد با آسیب بینایی و برقراری ارتباط نزدیک میان مدارس، مراکز آموزشی و دانشگاه ها با کتابخانه ملی ایران و کتابخانه های عمومی کشور میباشد. در این راستا در نظر است به منظور فراهم کردن محیط های با کمترین محدودیت برای افراد با آسیب بینایی و بسترسازی مناسب در تمام ابعاد اجتماعی و فرهنگی برای حضور آنان در کتابخانه ها، در تمام شهرها و روستاها بحث و گفت و گو شود.

ما با برگزاری این همایش در نظر داریم به مسئولان و کارشناسان کشور بگوییم که افراد با آسیب بینایی حق دارند از فرصت های برابر مانند افراد عادی بهره مند شوند و نیز حق دارند از خدمات و امکانات مناسب استفاده کنند. از این رو ما وظیفه داریم زمینه رشد و تعالی آنان را فراهم سازیم و در رفع موانع بکوشیم. هدف دیگر همایش ایجاد حساسیت نسبت به حقوق و نیازهای افراد با آسیب بینایی است. همچنین آشناسازی دست اندرکاران جامعه نسبت به توانمندی های افراد با آسیب بینایی، هدف دیگر همایش را تشکیل می دهد که تحقق این هدفها، همکاری، همفکری و همدلی تمام نهادها و سازمان های مربوط را می طلبد.

در این پیشگفتار کوتاه اجازه می خواهیم به اختصار چگونگی برگزاری همایش خدمات کتابخانه ای

و افراد با آسیب بینایی را به اطلاع شما عزیزان برسانم. حدود یک سال پیش بنا به پیشنهاد اینجانب و تایید هیات مدیره محترم موسسه خیریه عصای سفید، قرار بر این شد همایشی در زمینه ارائه خدمات کتابخانه ای به افراد با آسیب بینایی برگزار شود که خوشبختانه مورد استقبال مسوولان محترم سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، نهاد کتابخانه های عمومی کشور و دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران قرار گرفت. پس از برگزاری جلسههای متوالی، درباره محورهای همایش بحث و گفت و گو به عمل آمد و سر انجام محور های زیر انتخاب شدند:

1. روش های نوین ارائه خدمات کتابخانه ای و اطلاع رسانی به افراد با آسیب بینایی 2. روش های همکاری میان سازمانی در ارائه خدمات کتابخانه ای و اطلاع رسانی به افراد با آسیب بینایی

3. ضرورت آموزش کتابداران به منظور ارائه خدمات کتابخانه ای و اطلاع رسانی به افراد با آسیب بینایی

4. ترویج فرهنگ کتابخوانی

5. بررسی استانداردهای فضا و دستیابی به تجهیزات و خدمات کتابخانه ای برای افراد با آسیب بینایی

6. نیازسنجی اطلاعات برای افراد با آسیب بینایی

7. ارتقای سواد اطلاعاتی در افراد با آسیب بینایی

سپس سایت همایش تشکیل شد و تا پایان آذر ماه 1390 حدود هشتاد چکیده مقاله از سراسر

کشور دریافت شد. چکیده مقاله های دریافت شده در 23/9/1390 توسط اعضای کمیته علمی با توجه به هدف های همایش با دقت مورد بررسی و داوری قرار گرفت. گفتنی است که چکیده هر مقاله توسط حداقل دو داور مورد ارزیابی واقع شد و در نتیجه 37 چکیده مقاله که تناسب بیشتری با هدفهای همایش داشتند، انتخاب شدند. آنگاه از نویسندگان مربوط درخواست شد اصل مقاله خود را تا 30/10/1390 به سایت همایش ارسال کنند که در نتیجه 21 مقاله کامل دریافت گردید. اصل مقاله ها مجدداً برای داوری به اعضای کمیته علمی ارسال شد و پس از بررسی نظرات داوران محترم هشت مقاله به منظور ارائه شفاهی و شش مقاله برای ارائه به صورت پوستر انتخاب شدند

که در نظر است مقاله های کامل در آینده نزدیک در یک مجموعه منتشر شود. امید است این همایش با لطف و عنایت خداوند سبحان و حمایت های صمیمانه شما بتواند به هدف های مورد نظر دست یابد و موجب پدیدآیی یک جریان هماندیشی ارزشمند بین استادان،

کارشناسان، کارگزاران و اندیشمندان برای ارائه خدمات بهینه به افراد با آسیب بینایی شود. در پایان وظیفه خود می دانم از تمامی سازمان ها و کلیه کسانی که در حسن برگزاری این همایش ما را یاری کرده اند، صمیمانه تقدیر و تشکر کنم و سلامت، بهروزی و توفیقات روزافزون همه آنان را در خدمت به افراد با آسیب بینایی از خداوند متعال درخواست نمایم.

دانشیار روان شناسی دانشگاه تهران و دبیر علمی همایش

دکتر احمد به پژوه

ص: 8

چکیده مقاله ها

اشاره

ص: 9

معرفی و بررسی کتاب خوانهای الکترونیکی قابل حمل ویژه نابینایان و افراد با آسیب بینایی امیر رضانی

طبق آمار سازمان بهداشت جهانی حدود 285 میلیون نفر دچار اختلالالت و آسیب های بینایی در سراسر جهان زندگی میکنند، که از این تعداد 39 میلیون نفر نابینا و 246 میلیون نفر کم بینا هستند. جهانی که این افراد در آن زندگی میکنند پر شده از اطلاعات مهمی که آنها نمیتوانند ببینند. هنگامی که فردی دچار آسیب بینایی است و در عین حال علاقه مند به سواد آموزی میباشد، خواندن کتابهای نویسندگان مورد علاقه او یا کشف نویسندگان جدید اغلب برای او یک تلاش دلهره آور است. زمانی که یک فرد سالم در نزدیکی شخص نابینایی باشد، برای فرد نابینا یا کم بینا فوق العاده دشوار است که کتاب ها یا فهرست ها را بخواند، مگر اینکه آنها به خط بریل یا در قالب کتابهای صوتی باشند. کتاب های الکترونیکی و کتاب خوانه ای الکترونیکی نه تنها برای خواندن قابل حمل طراحی شدهاند، بلکه میتوانند در بلند مدت در بسیاری هزینه ها صرفه جویی کنند زیرا کتابهای بریل اغلب بسیار گران قیمت هستند و بیشتر اوقات کتاب های بریل مورد نظر فرد نابینا به طور گسترده ای در دسترس نیست. در این مقاله، ابتدا به جنبه های مختلف کتاب خوانهای الکترونیکی که مخصوص نابینایان و افراد با آسیب بینایی طراحی شدهاند از قبیل تاریخچه، تعاریف، ویژگی ها، مزایا، معایب، نحوه عملکرد و انواع آنها پرداخته میشود.

سپس

ص: 10

مدل‌ها و برندهای مختلف این کتاب خوانها که تا کنون توسط شرکتهایی مانند آمازون، اینتل، سونی و اپل روانه بازار شده‌اند، معرفی، بررسی و با یکدیگر مقایسه می‌گردند. این مقاله چنین نتیجه‌گیری میکند که این فناوری‌ها و ابزارهای نوین میتوانند سطح مطالعه و کتابخوانی را در بین این قشر از جامعه بالا برده و به آنها کمک کنند تا همیشه و در همه جا به اطلاعات دسترسی داشته باشند.

کلیدواژه‌ها: نابینایان و افراد با آسیب بینایی - کتاب خوان الکترونیکی - کتاب الکترونیکی - کتاب بریل - کتابخانه - اطلاعات

ارائه چند راهکار عملیاتی برای افزایش سطح دسترسی افراد با آسیب بینایی و کم بینایان به اطلاعات سید رسول شاکری

هر فرد در طول زندگی روزمره به تهیه اطلاعات گوناگون احتیاج دارد و برای برطرف نمودن این نیاز به راه های مختلفی متوسل می شود. در این میان افراد با آسیب بینایی نیز به عنوان بخش جدایی ناپذیر از جامعه، دارای نیازهای اطلاعاتی همانند دیگر افراد جامعه هستند که با توجه به محدودیت های قوه بینایی آنها و دریافت محدودتر اطلاعات از اطراف پیرامونشان، مشکلات بیشتری در مسیر کسب اطلاعات مورد نیاز خود پیش رو دارند. حق دستیابی به اطلاعات و آگاهی ها حق غیر قابل سلبی است که به همه انسانها تعلق دارد و جامعه باید برای کسانی که به دلایل طبیعی و یا در شرایط خاصی قادر نیستند همانند افراد سالم به تامین نیازهای اطلاعاتی خود بپردازند، راه ها را هموار و امکانات را فراهم نمایند. این مقاله ضمن معرفی چند راهکار عملیاتی برای افزایش سطح دسترسی افراد با آسیب بینایی و کم بینایان به اطلاعات به تبیین هر یک می پردازد.

کلیدواژه ها: افراد با آسیب بینایی و مطالعه، دسترسی به اطلاعات، مطالعه افراد با آسیب بینایی، افزایش دسترسی افراد با آسیب بینایی به اطلاعات، خدمات کتابخانه ای به افراد با آسیب بینایی

بررسی میزان سواد اطلاعاتی افراد با آسیب بینایی بر اساس استاندارد ACRL در کتابخانه افراد با آسیب بینایی شهر کرمان

سمانه پور احمد | دکتر عادل سلیمانی نژاد

جهان در حال گذار از جامعه صنعتی به سوی جامعه اطلاعاتی است. بر این اساس امروزه در کشورهایی که برنامه های جامعه اطلاعاتی را دنبال می کنند، سواد اطلاعاتی به عنوان یک ضرورت اساسی در نظر گرفته شده است. نابینایان نیز به عنوان بخشی از جامعه، دارای نیازهای اطلاعاتی همانند سایر افراد جامعه هستند، که با توجه به محدودیت قوه بینایی و دریافت محدودتر اطلاعات از محیط پیرامونشان، مشکلات بیشتری در مسیر کسب اطلاعات مورد نیاز خود پیش رو دارند، لذا ارتقای سواد اطلاعاتی در آنها اهمیت و توجه بیشتری را می طلبد. در تحقیق حاضر میزان سواد اطلاعاتی افراد با آسیب بینایی بر اساس استاندارد ACRL در کتابخانه افراد با آسیب بینایی شهر کرمان مورد بررسی قرار گرفته که جامعه آماری آن را 74 کاربر با آسیب بینایی عضو کتابخانه افراد با آسیب بینایی شهر کرمان در سال 89 تشکیل می دهند. روش پژوهش پیمایشی - توصیفی و ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه است. یافته های پژوهش حاکی از آن است که میزان سواد اطلاعاتی کاربران با آسیب بینایی عضو کتابخانه افراد با آسیب بینایی شهر کرمان رضایت بخش نیست.

کلیدواژه ها: سواد اطلاعاتی، افراد با آسیب بینایی، استاندارد ACRL، کتابخانه افراد با آسیب بینایی شهر کرمان

اهمیت طراحی معماری در کتابخانه های افراد با آسیب بینایی

سارا جلال زاده عصر جدیدی ارضا جلال زاده عصر جدیدی افریبا پاشا زاده

کتابخانه ها با هدف آموزش و پژوهش موظف به ارائه خدمات به جامعه کاربران می باشند. مدیریت صحیح کتابخانه ها مستلزم شناخت جامعه مراجعه کنندگان می باشد. اهمیت شناخت ویژگی های جامعه مراجعه کننده کتابخانه ها با هدف ارائه خدمات مناسب و کارآمد بر فعالیت های مربوط بر احداث ساختمان کتابخانه تاثیر گذار است. جامعه افراد با آسیب بینایی و کم بینایان از جمله کاربران بالقوه و بالفعل کتابخانه ها می باشند. ویژگی جسمی این گروه از کاربران از جمله مواردی است که بهتر است پیش از احداث ساختمان کتابخانه و به هنگام طراحی داخلی فضای کتابخانه مدنظر قرار گیرد. از جمله مواردی که به هنگام طراحی کتابخانه جهت کاربرد پذیر ساختن محیط کتابخانه برای کاربران نابینا و کم بینا می تواند مدنظر گیرد عبارتند از: طراحی ورودی مناسب به جهت عدم سردرگمی افراد با آسیب بینایی به هنگام ورود و خروج از کتابخانه، تعریف محورهای حرکتی برای سهولت حرکت افراد با آسیب بینایی در داخل کتابخانه، توجه به کف سازی کتابخانه مخصوصا در محورهای مربوط به افراد با آسیب بینایی به جهت جلوگیری از زمین خوردن و همین طور به عنوان راهنمای حرکتی کاربر نابینا، مناسب سازی ارتفاع قفسه های منابع، فواصل قفسه های منابع، قراردادن فضاهایی برای مطالعه کاربر نابینا در

محیط کتابخانه، برقراری ارتباط آسان با توجه به محورهای حرکتی میان بخش های مختلف کتابخانه (فهرست منابع، قفسه ها، امانت، منابع غیر کتابی، مرجع و غیره). توجه به ویژگی ها و نیازهای افراد با آسیب بینایی در یک فضای عمومی باعث مراجعه و استفاده آسان تر و بیشتر این قشر از کتابخانه های عمومی می شود.

کلیدواژه ها: طراحی معماری، کتابخانه های افراد با آسیب بینایی، مدیریت کتابخانه.

ص: 15

آمار افراد با آسیب بینایی جهان را چیزی در حدود 40 میلیون نفر برآورد کرده‌اند. میزان نابینایی در ایالات متحده آمریکا را قریب 98/1 درصد جمعیت آن کشور دانسته‌اند. همین منبع خبر می‌دهد که در حدود 23500 نابینا در کانادا و 100 هزار نفر در انگلستان (به انضمام ولز) زندگی میکنند. در کشورهای اسکاندیناوی میزان افراد با آسیب بینایی کمتر و در حوضه مدیترانه اروپا دارندگان آسیب بینایی دارای نرخ بالاتری هستند. بعلاوه میزان درجه بروز افراد با آسیب بینایی در نقاط دیگر جهان خیلی بیشتر است. در این مقاله در مجموع دارندگان فقدان و کمبود بینایی، نابینا و افراد با آسیب بینایی نامیده شده‌اند. نخستین مدرسه یا انستیتوی افراد با آسیب بینایی توسط والناتین هویی در سال 1784 میلادی تأسیس شد. لویی بریل حروف الفبای خود را با استفاده از فقط شش نقطه در سال 1829 منتشر ساخت که تا کنون مورد استفاده افراد با آسیب بینایی بوده است. امروزه با استمداد از همین حروف بی همتا، بسیاری از درهای بسته به روی افراد نابینا با آسیب بینایی گشوده شده و طبق برنامه ریزی‌هایی منسجم و منظم دستیابی و بهره برداری از بسیاری از تجهیزات و تسهیلات الکترونیکی برای آنها میسر گردیده است. این قشر به مانند گذشته دیگر منزوی و گوشه نشین نیستند و همچون آدم‌های بینا کار میکنند و تشکیل خانواده میدهند و

آبرومندانه و سربلند زندگی میکنند. در این مقاله کوشش به عمل آمده، تجهیزات و تسهیلات و ابزارهایی را که برای ارتقای سواد اطلاعات افراد با آسیب بینایی و افراد با آسیب بینایی متمرکز به ثمر است معرفی و ارائه شوند.

واژگان کلیدی: افراد با آسیب بینایی، افراد با آسیب بینایی، جمعیت افراد با آسیب بینایی جهان، تسهیلات و تجهیزات بینایی.

ص: 17

روش های نوین ارائه خدمات کتابخانه ای و اطلاع رسانی به افراد با آسیب بینایی مرضیه جهانشاهی الیلا عربگری | مریم اغالنی

با توجه به اینکه در جامعه امروز افراد با آسیب بینایی قشر قابل ملاحظه ای از جمعیت کاربران کتابخانه ها را تشکیل می دهند، باید مدیران کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی جهت ارتقای سطح اطلاع رسانی به افراد با آسیب بینایی تلاش بی وقفه ای را به عمل آورند. مناسب سازی سخت افزارها، نرم افزارها، و لزوم بسترسازی مناسب و تعامل وب با نیازهای افراد با آسیب بینایی و خصوصاً وب سایت های کتابخانه ای، یکی از وظایف مدیران کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی در ارائه روشهای نوین خدمات می باشد. در این راستا ورود نسل جدیدی از وب به نام وب 2 قابلیت های قابل ملاحظه ای جهت تسهیل استفاده افراد با آسیب بینایی از رایانه به وجود آمده است. در چنین عصری کتابخانه ها موظف هستند در جهت رفع نیازهای اطلاعاتی این قشر از جامعه، از فناوری جدید به ویژه وب 2 استفاده نمایند. در این مقاله چگونگی استفاده افراد با آسیب بینایی از وب سایتها و همچنین راهکارهای آسان سازی نرم افزارها و وب سایت های کتابخانه ای بررسی می شود.

کلید واژه: خدمات کتابخانه، افراد با آسیب بینایی، سخت افزار، نرم افزار، وب 2.

چكیده پوسترها

اشاره

ص: 19

بررسی منابع و خدمات کتابخانه های عمومی شهر اصفهان از دیدگاه افراد با آسیب بینایی محبوبه شکوهیان |

هدف از انجام این پژوهش بررسی منابع و خدمات کتابخانه های عمومی شهر اصفهان از دیدگاه نابینایان و کم بینایان می باشد. روش انجام این پژوهش پیمایشی - توصیفی است و داده ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته جمع آوری شده است. جامعه مورد بررسی شامل کاربران نابینا و کم بینای عضو کتابخانه های عمومی شهر اصفهان که شامل 180 کاربر در کتابخانه تخصصی نابینایان ولیعصر می باشد، که از طریق نمونه گیری تصادفی طبقه ای تعداد 123 نفر از آنها برای انجام تحقیق انتخاب شدند. یافته های پژوهش نشان داد که منابع و خدمات کتابخانه های عمومی شهر اصفهان در حد متوسطی نیاز اعضای نابینا و کم بینا را برطرف می کند. بیشترین منبع مورد استفاده آنان منابع گویا با 5.92 درصد و منابع بریل با 5.7 درصد می باشد. خدمات امانت دهی به عنوان مهمترین خدمات عمومی تعیین شد که 7/40 درصد از کاربران از منابع و تجهیزات کتابخانه ای رضایت خود را اعلام کردند. نتایج این پژوهش می تواند نتایج این پژوهش می تواند مسئولان و دست اندرکاران را در برنامه ریزی جهت فراهم آوری منابع و امکانات الزم برای ارائه خدمات ویژه به نابینایان و کم بینایان در کتابخانه های عمومی یاری نماید.

کلیدواژه ها: اصفهان، خدمات کتابخانه ای، کتابخانه عمومی، کم بینایان، منابع کتابخانه ای، نابینایان

نقش و جایگاه کتابخانه های عمومی در ارتقای سواد اطلاعاتی افراد با آسیب بینایی مهتاب تیموری امیترا ارفعی احوریه صدیقی

امروزه با گسترش علوم و فناوری اطلاعات و ارتباطات، تبدیل شدن به جامعه اطلاعاتی، در گرو ارتقای سواد اطلاعاتی همه اقشار جامعه است. با اذعان به اینکه افراد با آسیب بینایی درصد قابل توجهی از جامعه را تشکیل می دهند، جهت همگام ساختن این گروه با پیشرفت جامعه، تمامی سازمان ها و نهاد های دولتی و غیر دولتی موظف به حمایت از آنها هستند. در این میان کتابخانه های عمومی که رسالت ارائه خدمات اطلاعاتی به تمامی افراد جامعه را بر عهده دارند، بیش از هر سازمان دیگری در ارتقای سواد اطلاعاتی افراد با آسیب بینایی و کم بینایان نقش دارند. در مقاله حاضر با اشاره به مفاهیم و ضرورت های سواد اطلاعاتی، جایگاه کتابخانه های عمومی در ارتقای این مفهوم در میان افراد با آسیب بینایی تبیین شده و در پایان راهکارهای اجرایی مناسب در این زمینه ارائه می شود.

کلیدواژه ها : کتابخانه های عمومی، سواد اطلاعاتی، افراد با آسیب بینایی،

بررسی وضعیت منابع و خدمات کتابخانه‌های عمومی شهر شیراز به افراد با آسیب بینایی عبدالرسول جوکار احسن احمدی

هدف این تحقیق، بررسی وضعیت منابع و خدمات کتابخانه‌های عمومی شهر شیراز به افراد نابینا و کم بینا می‌باشد. روش این پژوهش پیمایشی - توصیفی است که بدین منظور از دو پرسشنامه استفاده شده است که یکی برای کاربران نابینا و کم بینا و دیگری برای کارکنان بخش افراد با آسیب بینایی است. جامعه پژوهش کاربران نابینا و کم بینایی که طی دوره سه ماهه از کتابخانه‌های عمومی شهر شیراز استفاده کرده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین رضایت از منابع گویا و کم‌ترین رضایت از منابع الکترونیک بوده است. همچنین افراد از مجموعه از لحاظ کیفی و محتوایی و روزآمد بودن رضایت چندانی نداشتند. رضایت افراد از تجهیزات و امکانات 20 درصد بوده است. در مورد خدمات اطلاع‌رسانی فقط خدمات پستی و استفاده از شبکه اینترنت در کتابخانه‌ها وجود دارد. اکثر پاسخ دهندگان روزآمد نبودن منابع و کمبود منابع را به عنوان موانع دسترسی به اطلاعات میدانند. اکثر مراجعہ کنندگان از امکانات و تجهیزات رضایت کمی داشته‌اند و همچنین رضایت از منابع هم از لحاظ کیفی و هم از لحاظ محتوایی بسیار پایین بوده است. همچنین این کتابخانه‌ها باید خدمات اطلاع‌رسانی را افزایش دهند تا این افراد با توجه به مشکلات در رفت و آمد، بتوانند به منابع خود دست یابند. در مورد رضایت از مهارت کارکنان، اکثر مراجعہ کنندگان رضایت داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها: خدمات کتابخانه‌ای، کتابخانه‌های عمومی شیراز، منابع کتابخانه‌ای، افراد با آسیب بینایی

اهمیت فناوری ها در خدمات کتابخانه های امروز برای افراد با آسیب بینایی

فریبا پاشازاده اسارا جلال زاده عصر جدیدی آتھمینہ خدایپناہ

فلسفه وجودی کتابخانه ها همانا خدمت به جامعه کاربران بالقوه و بالفعل کتابخانه می باشد. از این منظر وظیفه کتابخانه ها به لحاظ گستردگی جامعه کاربری خود از سایر کتابخانه ها سنگین تر و حساس تر است جامعه کاربران نابینا و کم بینا با وجود تفاوت از لحاظ جسمی همانند سایر کاربران کتابخانه ها نیازهای اطلاعاتی خاص خود را دارا هستند. کتابداران با نقش تعیین کننده ای که در راهبری اهداف کتابخانه ایفا می کنند می بایست درصدد فراهم آوری منابع و خدمات مناسب برای رفع نیازهای اطلاعاتی این گروه از کاربران باشند. امروزه رشد سریع تکنولوژی می تواند راه گشای حل مسائل پیش روی کتابداران در ارائه خدمت به گروه افراد با آسیب بینایی کتابخانه باشد. از جمله تکنولوژی هایی که می تواند در رفع نیازهای اطلاعاتی کاربران نابینا و کم بینا کتابخانه ها به کار رود می توان به مواردی چون: سیستم عامل افراد با آسیب بینایی، نرم افزارهای تشخیص صدا (در دسترسی به اینترنت، منابع الکترونیکی، جستجو در فهرست کتابخانه)، پادکست، آی پاد، وویس ایکس ام ال، استفاده از کتابخوان الکترونیکی اشاره نمود. استفاده از این تکنولوژی موجب عدم نیاز به مراجعه حضوری به کتابخانه، دسترسی چند کاربره، دسترسی 24 ساعته و استقلال کاربر در جستجو و رفع نیازهای اطلاعاتی می شود. بدین سان

می توان انتظار داشت میزان مطالعه این گروه از جامعه کتابخانه ها همگام با سایر جامعه کاربری افزایش یابد و کتابداران بتوانند با کاربرد تکنولوژی های اطلاعاتی در خدمت به تمامی جامعه کتابخانه موفق بوده و در رسیدن به اهداف کتابخانه در مسیری صحیح قرار گیرند. کلید واژه ها: کتابخانه های عمومی، افراد با آسیب بینایی، سیستم عامل افراد با آسیب بینایی، نرم افزارهای تشخیص صدا، پادکست، ویس ایکس ام ال، آی پاد، کتابخوان الکترونیکی

بررسی و معرفی تجهیزات کتابخانه ای مورد نیاز افراد با آسیب بینایی

سمانه آذرپرا

افرادی که دارای آسیب بینایی هستند باید همانند دیگر اعضای جامعه از خدمات یکسانی در دسترسی به اطلاعات روز آمد برخوردار باشند و نهاد کتابخانه های عمومی نیز با تجهیز کتابخانه های عمومی این وظیفه را بر عهده دارد ، لذا برخورداری از فناوری های نوین و دسترسی به آنها لازم است . در این مقاله به بررسی ابزارها از جمله به دید ، دستگاه برجسته ساز زای فیوز ، بریل پکتوس ، ماشین نویسی پرکینز ، نرم افزار جاز ، کرزاویل ، سروش ، وب 2 ، پادکست ، آر.اس.اس ، مای تیوب و BEI پرداخته شده است و در نهایت پیشنهاداتی جهت بهره مندی افراد با آسیب بینایی از ابزارهای مورد نیاز ذکر گردیده است .

ص: 25

مرجع مجازی کتابخانه ملی نویدی تازه برای افراد با آسیب بینایی: ارائه الگوی مناسب سعیده اکبری داریان افرناز محمدی اصدیقہ شاکری

هدف از انجام این پژوهش تعیین ویژگی های خاص طراحی وب سایت ویژه کاربران با آسیب بینایی؛ معرفی مرورگرهای مناسب جهت دسترسی به اطلاعات وب توسط کاربران با آسیب بینایی؛ ارائه مدل های خدمات مرجع مجازی و معرفی الگوی مناسب خدمات مرجع مجازی ویژه کاربران با آسیب بینایی است. روش این پژوهش، مطالعه کتابخانه ای متون تخصصی، استانداردها و رهنمودهای دسترسی کاربران با آسیب بینایی به اطلاعات وب؛ مطالعه کتابخانه ای، مدل های ارائه خدمات مرجع مجازی و نمونه های موفق ارائه خدمات مرجع مجازی به افراد با آسیب بینایی است. نتایج این پژوهش نشان میدهد که افراد با آسیب بینایی همچون سایر کاربران و در مواردی بیش از افراد عادی نیازمند راهنمایی و همراهی کتابداران در محیط وب برای دسترسی و بازیابی صحیح و سریع اطلاعات هستند. خدمات مرجع مجازی از جمله امکاناتی است که کتابخانه ها برای کمک به کاربران در دستیابی به اطلاعات در محیط وب ارائه می کنند. مناسب سازی خدمات مرجع مجازی بر اساس شرایط ویژه افراد با آسیب بینایی می تواند دسترسی این گروه به منابع اطلاعاتی موجود در وب را تسهیل و تسریع نماید. نتایج مطالعات نشان داد الزمه ارائه خدمات مرجع مجازی ویژه افراد با آسیب بینایی طراحی رابط کاربر متناسب

بر اساس استانداردها و رهنمودها و سپس انتخاب الگوی مناسب خدمات مرجع مجازی می باشد. خدمات مرجع مجازی غیر همزمان بر پایه پست الکترونیکی و وب کست، خدمات مرجع مجازی همزمان بر پایه انتقال صوت (VOIP) و خدمات مرجع مجازی مشارکتی مدل هایی هستند که می تواند برای کاربران با آسیب بینایی مناسب سازی شوند. بدیهی است استفاده از مدل های مذکور به تنهایی نمی تواند پاسخگوی نیازهای این گروه از کاربران باشد بلکه جهت بهره گیری موثر از این خدمات، فناوری های خاص نرم افزاری و سخت افزاری مورد استفاده افراد با آسیب بینایی مورد نیاز است. از جمله نرم افزارهای مورد نیاز می توان به لوناپالس، کرزویل، جاز و پک جاز اشاره نمود.

کتابخانه ملی به عنوان کتابخانه مادر در کشور وظیفه سیاست گذاری، رهبری و هدایت سایر کتابخانه ها برای ارائه خدمات استاندارد را بر عهده دارد. این کتابخانه به عنوان پیشرو در ارائه خدمات مرجع مجازی در کشور با ارائه الگویی استاندارد برای خدمات مرجع مجازی ویژه افراد با آسیب بینایی می تواند بستر مناسب برای آغاز همکاری های بین کتابخانه ای برای ارائه خدمات

مرجع مجازی مشارکتی به این قشر از جامعه را در سطح ملی فراهم نماید. کلیدواژه ها: خدمات مرجع مجازی، افراد با آسیب بینایی، طراحی وب سایت، رابط کاربر.

Impairment Visual with Individuals and Services Library on Congress

Iran. R.I. Tehran

2012/2/29

By

Iran of Archive and Library National

Foundation Libraries Public Iran

Impairment Visual with People for Organization governmental-Non Tehran of University, Education and
Psychology of Faculty

ص: 29

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبا ده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

